

Geografi

Bedömningsanvisningar

Årskurs

9

Provet är frisläppt enligt beslut av Skolverket.
(2019-05-08) Dnr: 2019:00779

Innehåll

Allmän information

Introduktion	3
Bedömningsanvisningarnas struktur	3
Bedömningsaspekter.....	4
Beskrivning av progressionen.....	5
Exempel på elevsvar	5
Resultatrapport och provresultat.....	5
Betygsgränser för provbetyget	6

Bedömningsanvisningar Delprov A

Uppgift 1	7
Uppgift 2-3	8
Uppgift 4	10
Uppgift 5-6.....	11
Uppgift 7	13
Uppgift 8	14
Uppgift 9	16
Uppgift 10	19
Uppgift 11	20
Uppgift 12	21
Uppgift 13	23
Uppgift 14	24
Uppgift 15	26
Uppgift 16	28

Bedömningsanvisningar Delprov B

Uppgift 17	29
Uppgift 18a.....	30
Uppgift 18b	31
Uppgift 19	33
Uppgift 20	34
Uppgift 21	36
Uppgift 22	37
Uppgift 23	39
Uppgift 24	40
Uppgift 25	42
Uppgift 26	43
Uppgift 27-28	45
Uppgift 29	46
Centralt innehåll	49
Räkna fram provbetyg	50
Exempel på ifylld resultatrapport.....	51
Resultatrapport 1	52
Resultatrapport 2	53

En grupp vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier vid Uppsala universitet utarbetar på Skolverkets uppdrag de nationella proven i geografi för åk 6 och 9.

Projektledare

Eventuella frågor om det frisläppta provet 2013/2014 kan ställas till:

natprov.geografi@edu.uu.se

Provansvarig

Hanna Karlsson

hanna.karlsson@edu.uu.se

Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier

Box 2136

750 02 Uppsala

E-post: natprov.geografi@edu.uu.se

Hemsida: www.natprov.edu.uu.se

Samarbetspartners

Naturvetenskapliga institutionen för svenska som andraspråk,

Stockholms universitet

Specialpedagogiska Skolmyndigheten, Stockholm

Kulturgeografiska institutionen och Institutionen för geovetenskaper, Uppsala universitet

Ansvariga på Skolverket

Jessica Jarhall

jessica.jarhall@skolverket.se

Mats Olsson

mats.olsson@skolverket.se

Beställningar och distribution

Tommy Mobrin, tfn: 08-690 94 90

FS ProfLog AB, 162 89 Stockholm

Allmän information

Introduktion

Detta häfte ska användas av läraren vid bedömning av det nationella provet i geografi, Delprov A och Delprov B. I häftet finns allmän information om bedömningsanvisningarna, bedömningsanvisningar till enskilda uppgifter samt den resultatrapport som ska användas för att sammanställa elevernas provresultat.

I kursplanen framhålls att undervisningen i ämnet geografi ska ge eleverna möjlighet att utveckla fyra förmågor. Bedömningen av ämnesprovet sker i relation till dessa förmågor och utgår från kunskapskravet. Kursplanens fyra förmågor prövas i båda delproven.

Genom undervisningen i ämnet geografi ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen,
- utforska och analysera samspel mellan människa, samhälle och natur i olika delar av världen,
- göra geografiska analyser av omvärlden och värdera resultaten med hjälp av kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker, och
- värdera lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling.

Bedömningsanvisningarnas struktur

Bedömningsanvisningarna till de enskilda uppgifterna är i de flesta fall uppbyggda enligt följande struktur:

- Uppgiftsnummer samt uppgiftsformulering
- Del av kunskapskrav som bedömningen utgår från
- Bedömningsaspekter
- Beskrivning av progressionen
- Exempel på autentiska elevsvar med kommentarer på olika nivåer (E, C och A), alternativt korrekta svar på frågan

På s. 52-53 i detta häfte finns den resultatrapport som läraren fyller i för varje elev där resultatet på de enskilda uppgifterna räknas samman och summeras till ett provbetyg. Resultatrapporten finns även sist i Delprov B. Observera att det finns två versioner. Den ena resultatrapporten är sorterad efter uppgiftsnummer, den andra är sorterad efter kursplanens förmågor. Läraren väljer själv vilken version av resultatrapporten som ska användas.

Bedömningsaspekter

Bedömningsaspekterna lyfter fram vilka aspekter av elevsvaren som bedömningen ska fokusera på. Nedan presenteras några av de bedömningsaspekter som återkommer i uppgifter där eleven uppmanas att förklara eller resonera.

Relevans

En återkommande bedömningsaspekt gäller **relevansen** i elevens svar. I bedömningsanvisningen anges exempel på vad som kan vara ett relevant svar på en viss uppgift. Utprövningar av uppgifterna visar att det finns stor variation mellan vad olika elever väljer att ta upp i sina svar. När eleven tar upp ett annat innehåll än det som exemplifieras i bedömningsanvisningen ska läraren bedöma om svaret är relevant eller inte.

I vissa fall kan en del av elevsvaret vara relevant medan en annan del innehåller felaktigheter/irrelevanta resonemang. I sådana fall ska bedömningen utgå från den del av elevsvaret som är relevant. Den del av elevsvaret som innehåller felaktigheter/irrelevanta resonemang ska därmed inte påverka bedömningen av det innehåll som faktiskt ger belägg för en viss nivå.

Enkla eller komplexa orsakssamband

En annan återkommande bedömningsaspekt är om elevsvaret innehåller enkla eller komplexa orsakssamband. Här följer en kort beskrivning av vad som menas med dessa begrepp.

Enkla orsakssamband kännetecknas av att eleven kan koppla samman orsak och verkan, t.ex. x leder till y. Orsakssambandet innehåller endast ett led eller annorlunda uttryckt två faktorer som relaterar till varandra. **Komplexa orsakssamband** kännetecknas av att eleven kan koppla samman orsak och verkan i flera led och se hur flera faktorer relaterar till varandra, t.ex. x leder till y som i sin tur leder till z *eller* eftersom x och y samverkar förstärks konsekvensen z. Komplexa orsakssamband kan också innehålla konkretiseringar eller exempel som förtydligar sambanden.

Olika perspektiv

I vissa uppgifter ombeds eleverna att resonera utifrån olika perspektiv. För att få belägg för nivå E behöver elevens resonemang enbart utgå från **ett perspektiv**. I ett resonemang om konsekvenser av klimatförändringar skulle detta exempelvis innebära att eleven enbart tar upp konsekvenser lokalt (dvs. ett rumsperspektiv).

För att få belägg för nivå C krävs att resonemanget **utgår från olika perspektiv**. Då ska eleven till exempel resonera om klimatförändringarnas konsekvenser både lokalt och globalt (dvs. olika rumsperspektiv).

För att få belägg för nivå A ska elevens resonemang utifrån olika perspektiv dessutom **fördjupas och utvecklas**. Det kan innebära att eleven relaterar flera olika perspektiv till varandra, t.ex. klimatförändringarnas konsekvenser globalt på kort och lång sikt (dvs. rumsperspektiv relateras till olika tidsperspektiv). Det kan också handla om att eleven fördjupar olika perspektiv genom exemplifieringar eller konkretiseringar. I ett resone-

mang om klimatförändringars konsekvenser på kort och lång sikt skulle det kunna innebära att eleven ger exempel på konsekvenser för specifika platser, t.ex. för Maldiverna.

Geografiska begrepp

Ytterligare en aspekt av bedömningen gäller elevernas användning av **geografiska begrepp**. Vad ett geografisk begrepp är måste avgöras av i vilket sammanhang begreppet förekommer. Det ska framgå av sammanhanget att eleven har en korrekt förståelse för innebörden av begreppet. Grammatiska fel eller stavfel ska inte påverka bedömningen. För att ge vägledning om vad ett geografiskt begrepp kan vara i den specifika uppgiftskontexten har exempel på geografiska begrepp strukits under i elevsvaren. Även mer vardagliga begrepp, t.ex. vatten eller befolkning kan bedömas som geografiska begrepp.

När begreppsanvändning bedöms är kravet att begreppen ska **förekomma** i relevanta sammanhang för nivå E och C. För nivå A är kravet att geografiska begrepp ska **användas genomgående** i relevanta sammanhang.

Beskrivning av progressionen

Elevens svar på respektive uppgift kan ge belägg för nivåerna E, C och/eller A. Matrisen under rubriken ”Beskrivning av progressionen” visar hur progressionen ser ut för respektive uppgift och utgår från bedömningsaspekterna. För att ett elevsvar ska få belägg för exempelvis nivå C måste elevsvaret uppfylla *samtliga* bedömningsaspekter som beskrivs på nivå C.

Exempel på elevsvar

Till varje uppgift ges exempel på elevsvar som ger belägg för E, C och/eller A. Elevsvaren är autentiska och kommer från utprovningar av uppgifterna. Till varje elevsvar finns en kommentar som förklarar varför elevsvaret bedöms ge belägg för en viss nivå.

Resultatrapport och provresultat

Elevens resultat sammanställs i den resultatrapport för hela provet som finns som kopieringsunderlag på s. 52-53 i detta häfte (Obs! Det finns två versioner som läraren kan välja mellan). Resultatrapporten finns även sist i Delprov B. I resultatrapporten förs resultatet in för varje uppgift genom att sätta kryss i respektive uppgifts beläggsruta/beläggsrutor. Det är viktigt att notera att belägg för en högre nivå också ger belägg för de lägre nivåerna på samma uppgift. Uppgifter som prövar nivå E ger 0-1 belägg, uppgifter som prövar nivå C ger 0-2 belägg och uppgifter som prövar nivå A ger 0-3 belägg. När resultatrapporten är ifylld räknas den totala summan belägg på varje nivå samman. Läraren ska också fylla i antalet förmågor som beläggen är fördelade på. Slutligen räknas summan ut för det totala antalet belägg eleven fått på ämnesprovet.

Exempel på hur en ifylld resultatrapport ser ut finns på s. 51 i detta häfte.

Betygsgränser för provbetyget

Provbetyget avgörs hur många belägg eleven fått på provet totalt, på vilka nivåer beläggen finns och om beläggen är fördelade på flera förmågor. Betygsgränser för provbetyg framgår av följande tabell:

Provbetyg	Minsta antal belägg totalt	Fördelning på förmågor och nivåer
E	19	- Belägg för E ska vara fördelade på samtliga förmågor.
D	29	- Belägg för E ska vara fördelade på samtliga förmågor. - Totalt 9 av beläggen ska finnas på nivå C eller A. - Belägg för C ska vara fördelade på två förmågor.
C	37	- Belägg för C ska vara fördelade på samtliga förmågor. - Totalt 14 av beläggen ska finnas på nivå C eller A.
B	47	- Belägg för C ska vara fördelade på samtliga förmågor. - Totalt 5 av beläggen ska finnas på nivå A. - Belägg för A ska vara fördelade på två förmågor.
A	55	- Belägg för C ska vara fördelade på samtliga förmågor. - Totalt 9 av beläggen ska finnas på nivå A. - Belägg för A ska vara fördelade på tre förmågor.

Sammanfattning

- I bedömningsanvisningen till respektive uppgift anges vilken del av kunskapskravet som uppgiften prövar.
- Bedömningsaspekter och beskrivning av progressionen ger underlag för bedömningen av varje uppgift.
- Återkommande bedömningsaspekter när uppgiften kräver resonemang handlar om: relevans, komplexitet samt förekomsten av olika perspektiv och geografiska begrepp.
- Till uppgifterna finns exempel på autentiska elevsvar för varje nivå (E, C och/eller A).
- Kommentarer till exempelsvaren förklarar varför de bedöms ge belägg för en viss nivå.
- Elevens resultat sammanställs i resultatrapporten.
- Belägg för kunskaper på en högre nivå (t.ex. A) ger också belägg för de lägre nivåerna på samma uppgift (E och C). Det innebär att en uppgift kan ge upp till 3 belägg.
- Antalet belägg summeras för varje nivå och för varje förmåga.
- Antalet belägg summeras för hela provet.
- Ett villkor för samtliga provbetyg är att beläggen är fördelade på flera förmågor.

För mer information om nationella prov i geografi besök provgruppens hemsida:

www.natprov.edu.uu.se

Bedömningsanvisningar Delprov A

Geografiska begrepp

Uppgift 1

Para ihop begreppen med bilderna. Skriv rätt bokstav i rutorna. Obs! Det är två begrepp för mycket.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan även använda geografiska begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens svar visar att eleven har kunskap om och förstår begreppen, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C
3-5 korrekta svar	6 korrekta svar

Korrekta svar

Bild 1 = B (Plantage)	Bild 2 = F (Turism)
Bild 3 = E (Slum)	Bild 4 = C (Jordskred)
Bild 5 = A (Kraftverk)	Bild 6 = H (Tidvatten)

Max antal korrekta svar: 6

Geografiska begrepp

Uppgift 2-3

2. Vilka begrepp passar ihop? Skriv rätt siffror på raderna. Obs! Det är två begrepp för mycket.

3. Förklara kort begreppen: a) Tullunion b) Ekvatorn c) Global

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan även använda geografiska begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens svar visar att eleven har kunskap om och förstår begreppen, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Uppgift 2-3 bedöms tillsammans. Det totala antalet korrekta svar på uppgifterna räknas samman och bedöms enligt beskrivning av progressionen nedan. Det totala antalet korrekta svar på uppgift 2-3 är 12 (9+3).

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
5-7 korrekta svar	8-10 korrekta svar	11-12 korrekta svar

Korrekta svar uppgift 2

Jordbävning = 5 (Epicentrum)

Fossilt bränsle = 6 (Naturgas)

GPS = 8 (Navigering)

Kontinent = 7 (Antarktis)

Regnskogsområde = 1 (Amazonas)

Inlandsis = 9 (Glaciär)

Breddgrad = 3 (Latitud)

Handel = 10 (Export)

Infrastruktur = 2 (Vägnät)

Max antal korrekta svar: 9

Korreakta svar uppgift 3

a) Av elevens förklaring ska det framgå att eleven förstår att en tullunion är en sammanlutning av länder som avskaffat tullar och andra handelshinder för sin inbördes handel och/eller som bedriver en gemensam handelspolitik med gemensamma tullar mot omvärlden.

Exempelsvar: *Några länder bestämmer sig för att strunta i tullar mellan sig.*

Exempelsvar: *När flera länder har samma tull för andra länder som vill handla med dem.*

b) Av elevens förklaring ska det framgå att eleven förstår att ekvatorn är den breddgrad som delar jorden i två lika stora halvor.

Exempelsvar: *Det är ungefär som jordens midja, en linje mitt på jorden.*

Exempelsvar: *Ekvatorn är som ett osynligt bälte som går runt jordens mitt. Det är stället längst ut på jordens sidor och även den som är närmast solen året runt. Därför är det alltid varmt i länderna runt ekvatorn.*

c) Av elevens förklaring ska det framgå att eleven förstår att global innebär något som är världsomfattande/gäller hela världen.

Exempelsvar: *Att det sprider sig över hela världen.*

Exempelsvar: *Internet är ett bra exempel på något som är globalt. Det finns i alla länder och det gör att människor i alla länder kan se på samma filmer eller lyssna på samma musik.*

Max antal korrekta svar: 3

Max antal korrekta svar på uppgift 2-3: 12

Kartan som källa

Uppgift 4

Kan den här kartan användas för att ta reda på...

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak/relativt väl** fungerande sätt, samt för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om olika källors trovärdighet och relevans.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens svar visar att eleven kan dra slutsatser om kartans relevans, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C
5-6 korrekta svar	7 korrekta svar

Korrekta svar

	Ja	Nej
a) Hur klimatet skiljer sig mellan Australiens olika delar?	X	
b) I vilka delar av Australien som risken för torka är störst?	X	
c) Hur medeltemperaturen i Australien förändras under året?		X
d) Hur Australiens väder blir den kommande veckan?		X
e) Hur mycket nederbörd södra Australien får under ett år?		X
f) Hur många invånare Australiens största städer har?		X
g) Om Australiens klimat kommer att påverkas av klimatförändringarna?		X

Max antal korrekta svar: 7

Kartan som källa

Uppgift 5-6

5. Kartan kan användas för att ta reda på var i Australien det finns höga berg. Förklara hur.

6. Med hjälp av kartan går det att se att Australien ligger söder om ekvatorn. Förklara hur.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt, samt för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om olika källors trovärdighet och relevans.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven tar upp de relevanta förklaringarna till frågorna.
- I vilken utsträckning elevens förklaring underbyggs med enkla/komplexa orsakssamband.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Elevens förklaring på fråga a kopplas till att klimatet påverkas av höjden	Elevens förklaring på fråga a kopplas till att klimatet påverkas av höjden	Elevens förklaring på fråga a kopplas till att klimatet påverkas av höjden
eller	och	och
Elevens förklaring på fråga b kopplas till att klimatet på södra halvklotet är varmare i norr.	Elevens förklaring på fråga b kopplas till att klimatet på södra halvklotet är varmare i norr.	Elevens förklaring på fråga b kopplas till att klimatet på södra halvklotet är varmare i norr.
Elevens förklaring underbyggs med ett enkelt orsakssamband .	Elevens förklaringar underbyggs med enkla orsakssamband .	Elevens förklaringar underbyggs med komplexa orsakssamband .

Exempel på förklaringar som underbyggs med enkla orsakssamband

5. *Det kan synas genom att det är kallare klimat där det är berg.*

Kommentar: Av elevens förklaring framgår att eleven förstår att klimatet blir kallare i

bergsområden. Elevens förklaring innehåller ett enkelt orsakssamband.

5. *Ojämnheter i kartan beroende på klimat- och höjdskillnader. Desto kallare = högre mark dit sol inte når upp.*

Kommentar: Elevens förklaring berör att temperaturen påverkas av höjden. Elevens förklaring innehåller ett enkelt orsakssamband (hög höjd leder till kallare temperatur). Eleven förklarar även varför det är kallare på hög höjd (solen når ej upp) men denna förklaring är inte korrekt och bortses därför från i bedömningen.

6. *Ja, därför att det är varmt i norra delen av landet och kallare i söder.*

Kommentar: Av elevens förklaring framgår att eleven förstår att det syns genom att klimatet är varmare i norr och kallare i söder. Elevens förklaring innehåller ett enkelt orsakssamband.

6. *Det syns eftersom det är som varmast överst och det blir kallare och kallare neråt.*

Kommentar: Förklaringen tar upp att klimatet söder om ekvatorn är varmast i norr. Förklaringen innehåller ett enkelt orsakssamband.

Exempel på förklaringar som underbyggs med komplexa orsakssamband

5. *Klimatet på höga berg är väldigt kallt i jämförelse med klimatet på slät mark eftersom det blir kallare och kallare ju högre upp man kommer så syns det på kartan. Så där det är kallt klimat på kartan jämfört med hur det är annars på samma ställe är det troligtvis ett berg på den platsen.*

Kommentar: Av elevens förklaring framgår att eleven förstår att klimatet blir kallare i bergsområden. Eleven utvecklar sin förklaring genom att jämföra bergsområden med områden på lägre höjd och förtydligar hur det syns på kartan. Detta är exempel på ett komplext orsakssamband.

5. *På östkusten ser man att det är varmt och fuktigt. Det brukar vara mycket regn vid kusten om det kommer ett berg inne i landet, till exempel i Norge är det så.*

Kommentar: Elevens förklaring kopplas till att bergskedjor påverkar klimatet (orografisk nederbörd). Elevens förklaring underbyggs med ett komplext orsakssamband eftersom eleven exemplifierar med hur samma fenomen finns i Norge.

6. *På norra klotet, t.ex. Europa är det kallast i norr. Men på kartan syns det att det är varmast i norr och kallast i söder, alltså tvärtom. Det bevisar att Australien ligger söder om ekvatorn.*

Kommentar: Genom att eleven jämför klimatet i Australien med hur klimatet är i Europa innehåller elevens förklaring ett komplext orsakssamband.

6. *Australien är så stort, det är därför man kan se att kontinenten ligger söder om ekvatorn. Man kan se det genom att ta en titt på norra delen, där är det så varmt för att det ligger långt från både Antarktis och nära ekvatorn.*

Kommentar: Elevens förklaring underbyggs med ett komplext orsakssamband genom att eleven relaterar det varma klimatet i norr med avståndet till Antarktis och närheten till ekvatorn.

Nya produktionsmönster

Uppgift 7

- a) I vilken del av världen har produktionen av fordon minskat (enligt kartorna)?
- b) I vilka två delar av världen har produktionen av fordon ökat (enligt kartorna)?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak** fungerande sätt, samt för **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om olika källors trovärdighet och relevans.

Bedömningsaspekter

- Om elevens svar visar att eleven avläser kartorna korrekt, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E
2-3 korrekta svar

Korrekta svar

- a) Europa
- b) Sydamerika *och* Asien

Max antal korrekta svar: 3

Nya produktionsmönster

Uppgift 8

Vilka orsaker finns till att produktionen av fordon har minskat i vissa länder men ökat i andra? Du kan ta hjälp av lokaliseringsmodellen nedan.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka var olika varor och tjänster produceras och konsumeras, och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** geografiska mönster av handel och kommunikation samt för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om hur dessa mönster ser ut och hur de har förändrats över tid samt orsaker till och konsekvenser av detta.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven tar upp relevanta orsaker till förändringarna.
- I vilken utsträckning elevens resonemang innehåller enkla/komplexa orsakssamband.
- I vilken utsträckning geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar upp en relevant orsak till förändringarna. Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband . Exempel på ett enkelt orsakssamband: <i>Eftersom lönerna är lägre i Asien är det billigare arbetskraft där.</i> Geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.	Eleven tar upp relevanta orsaker till förändringarna. Elevens resonemang innehåller ett komplext orsakssamband . Exempel på ett komplext orsakssamband: <i>Arbetskraften i Asien är billig och på senare tid lika välutbildad som i Europa. Företag kan tjäna pengar på att lägga sin tillverkning där men ändå behålla kvalitén.</i> Geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.	Eleven tar upp relevanta orsaker till förändringarna. Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband . Exempel på ett komplext orsakssamband, se C. Geografiska begrepp används genomgående i relevanta sammanhang.

Relevanta orsaker kan handla om:

- **Arbetskraft:** Att fordonstillverkning flyttar dit kostnaderna för arbetskraft är lägre. Att arbetskraftens kompetens/utbildningsnivå har ökat i t.ex. Asien.
- **Marknad:** Att fordonstillverkning flyttar för att komma närmre marknaden, t.ex. har

efterfrågan på bilar ökat i länder i Asien som en följd av bl.a. ökade inkomster och sjunkande bilpriser. Ekonomisk kris i Europa och Nordamerika har inneburit minskad efterfrågan på bilar i dessa delar av världen. Asiatiska bilmärken har varit mer framgångsrika än europeiska och nordamerikanska. Att europeiska och nordamerikanska bilmärken köps upp av asiatiska.

- **Transporter:** Att fordonstillverkning flyttar för att minska på kostnader för transporter.
- **Naturresurser:** Att fordonstillverkning flyttar till länder där kostnaden för resurser blir mindre, t.ex. energiresurser eller andra råvaror som används i fordonstillverkningen.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Eftersom det är billigare arbetskraft där väljer bilindustrin att lägga sina fabriker där.

Kommentar: Eleven tar upp en relevant orsak, billigare arbetskraft, och resonemanget innehåller ett enkelt orsakssamband. Geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Det beror på vad länderna väljer att satsa på. Deras industrier kanske tjänade bättre på andra saker så dem säljer företagen till andra länder, t.ex. Volvo såldes från Sverige till Kina. Det kan också vara en dålig marknad i själva världsdelen vid tillfället och därför flyttar man dit marknaden är bättre. Det kan även vara att det är dyrt med transporter och naturresurser.

Kommentar: Eleven anger flera relevanta orsaker, att förändringen beror på förändringar i marknaden, att företag säljs till andra länder att företagen vill undvika dyra transporter. Resonemanget om marknadens betydelse innehåller ett komplext orsakssamband, (flera led samt exemplifieringar). Geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Att produktionen av fordon i Europa har minskat kan bero på många saker. T.ex. marknaden, att marknaden har minskat och det finns inte lika stor efterfrågan på grund av ekonomisk kris och arbetslöshet. Jag tror också att det kan bero på att andra länder utanför Europa har blivit bättre på sådan tillverkning, t.ex. Kina. Så många europeiska företag säljs till andra länder där produktionen också är större. Att produktionen ökat i Sydamerika kan bero på att Sydamerika utvecklas och det startar fler företag och industrier där. Dom har också stor arbetskraft och mycket naturresurser. Det innebär mycket människor och material vilket gör att man kan öka produktionen snabbt.

Kommentar: Elevens resonemang innehåller flera relevanta orsaker, t.ex. att förändringar i marknaden orsakar mindre efterfrågan och att det skett en utveckling i världsdelen där produktionen har ökat. Resonemanget innehåller flera komplexa orsakssamband genom att eleven ger exempel från olika länder/världsdelar, visar orsakssamband i flera led och ser på frågan utifrån olika infallsvinklar. Eleven använder också genomgående geografiska begrepp i relevanta sammanhang.

Vad händer med mobilen du kastar?

Uppgift 9

Vilka möjligheter och problem innebär exporten av elektroniskt avfall? Resonera utifrån följande perspektiv: på kort och lång sikt, för rika och fattiga, lokalt och globalt.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan resonera om olika ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågor och redogör då för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl** underbyggda förslag på lösningar där några konsekvenser för människa, samhälle och natur vägs in.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven anger relevanta problem och/eller möjligheter med export av elektroniskt avfall.
- I vilken utsträckning elevens resonemang innehåller enkla/komplexa samband.
- I vilken utsträckning elevens resonemang utgår från olika perspektiv, t.ex. kort sikt-lång sikt, rika-fattiga eller lokalt-globalt.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar upp ett relevant problem eller en relevant möjlighet som export av elektroniskt avfall innebär.	Eleven tar upp relevanta problem och/eller möjligheter som export av elektroniskt avfall innebär.	Eleven tar upp relevanta problem och/eller möjligheter som export av elektroniskt avfall innebär.
Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller ett komplext orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband .
Exempel på ett enkelt orsakssamband: <i>Ett problem är att människor som arbetar med att återvinna avfallet kan skadas av gifterna som används.</i>	Exempel på ett komplext orsakssamband: <i>När avfallet exporteras från Europa kan det leda till att de som använder elektroniken inte blir medvetna om den skada det gör för människor som måste arbeta med det och då fortsätter de köpa grejer som är skadliga.</i>	Exempel på ett komplext orsakssamband, se C.
Elevens resonemang utgår från ett perspektiv .	Elevens resonemang utgår från olika perspektiv , t.ex. för rika och fattiga.	Elevens resonemang utifrån olika perspektiv fördjupas och utvecklas , t.ex. för rika och fattiga på kort och lång sikt.

Relevanta problem/möjligheter kan handla om:

- att människor som arbetar med avfallet skadas,
- att giftiga kemikalier som används i hanteringen av avfallet förorenar vatten, mark eller luft,
- att konsumtionen av elektronik ökar om negativa miljökonsekvenser inte drabbar konsumenterna,
- att rika länder utnyttjar fattiga länders lagstiftning för att bli av med problemet,
- att handeln med avfall leder till fler transporter vilket belastar miljön,
- att hanteringen av avfall kan skapa arbetstillfällen i fattiga länder,
- att om avfallet återvinns förhindras föroreningar av naturen.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Export av elektroniskt avfall kan vara farligt för fattiga. Barnen kan få ta hand om det och bli skadade. Men dom måste få pengar. Man måste också transportera avfallet vilket inte är bra för miljön.

Kommentar: Eleven anger två relevanta problem med exporten; de som tar hand om det kan skadas och att transporter påverkar miljön. Elevens resonemang utgår från perspektiven miljö och människor men innehåller enbart enkla orsakssamband.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Kortsiktigt sett är det ju "bra" för de rika länderna att bli av med sitt skräp, men långsiktigt är det dåligt för de fattigare länderna då de inte kan hantera allt de får in dvs. att det är redan stora sophögar med datorskräp som smutsar ner städerna med alla metaller dom innehåller och gör människor som lever nära sophögen sjuka. Som vanligt får dom rika det lite bättre än de fattiga har det.

Kommentar: Eleven anger en relevant möjlighet (de rika länderna kan göra sig av med skräp) och ett relevant problem (sopberg i fattiga länder) med exporten. Elevens resonemang utgår från flera olika perspektiv som relateras till varandra, för fattiga-rika på kort-lång sikt, men innehåller enbart ett komplext orsakssamband (resonemanget om sopbergens konsekvenser utvecklas i flera led) och därför bedöms elevsvaret ge belägg för nivå C.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

De rika världsdelarna skickar dessa farliga elektroniska avfall till fattiga länder. Med farliga menar jag de giftiga ämnena och kemikalierna som avfallet utsätter människorna som arbetar med dessa. Det elektroniska avfallet skickas till fattiga länder eftersom det är billigare för de rika länderna. Dom slipper förstöra sina egna samhällen och slipper också utsätta sig själva för giftiga ämnen och kemikalier. Människor i fattiga länder behöver jobb men det finns inte och därför tvingas de jobba billigt med farliga ämnen. Därav förstörs samhället både lokalt och globalt eftersom reglerna inte är lika stränga så sker inte utvinningen på rätt sätt och äm-

nenas och kemikalierna hamnar i marken eller luften. I och med detta blir det en bra process för Västeuropa och Nordamerika då de blir av med avfallet enkelt och snabbt utan att själva drabbas av det.

Kommentar: Eleven tar upp relevanta möjligheter och problem med exporten. Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband, t.ex. resonemanget om vilka fördelar exporten innebär för rika länder. Elevens resonemang utifrån olika perspektiv fördjupas och utvecklas genom att olika perspektiv relateras till varandra, t.ex. hur det som är en möjlighet för en aktör blir ett problem för en annan eller hur lokala miljöregler kan bidra till globala miljöproblem.

Gradnätet

Uppgift 10

Para ihop positionerna med rutorna.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak/relativt väl** fungerande sätt.

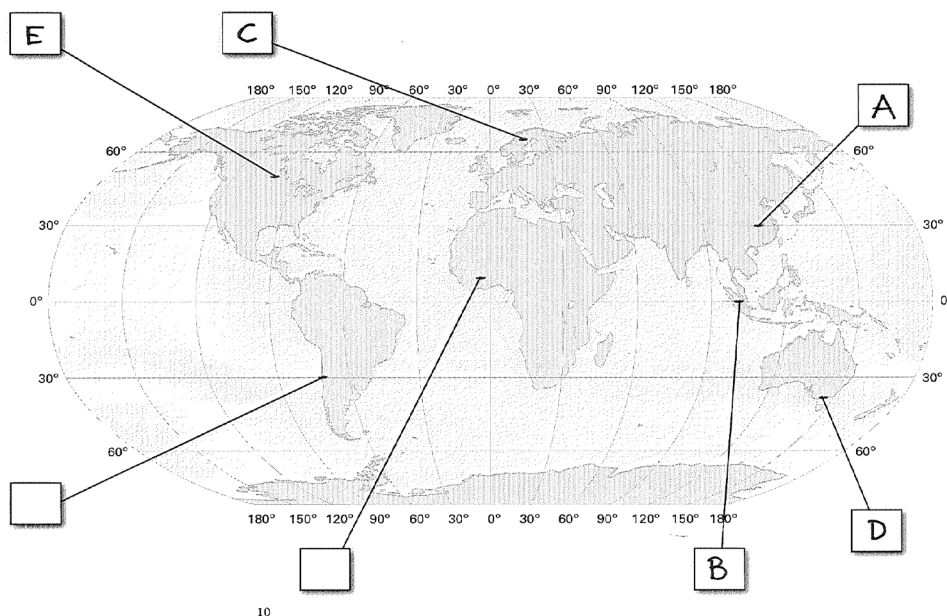
Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens svar visar på kunskaper om hur gradnätet fungerar, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C
3-4 korrekta svar	5 korrekta svar

Korrekta svar

Max antal korrekta svar: 5

Stora städer

Uppgift 11

Studera kartorna på förra uppslaget. Kryssa för om påståendena är sanna eller falska.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak/relativt väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens svar visar att eleven avläser kartorna korrekt, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C
4-5 korrekta svar	6-7 korrekta svar

Korrekta svar

	Sant	Falskt
a) År 1800 fanns två städer med mer än 1 miljon invånare.	X	
b) År 1900 fanns inga miljonstäder i Afrika och Sydamerika.	X	
c) Tillväxten av miljonstäder i världen var störst mellan år 1900 och 1950.		X
d) År 1950 fanns det miljonstäder i alla världsdelar.	X	
e) Den största staden år 1950 låg i Nordamerika.	X	
f) Den största staden år 2010 låg i Nordamerika.		X
g) Den största tillväxten av miljonstäder mellan år 1950 och 2010 har skett i Asien.	X	

Max antal korrekta svar: 7

Stora städer

Uppgift 12

Vilka orsaker kan finnas till att antalet stora städer har ökat kraftigt från år 1800 till 2010? Resonera. Utgå från olika tidpunkter och olika delar av världen.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur, och visar det genom att föra **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av befolkningsfördelning, migration, klimat, vegetation och klimatförändringar i olika delar av världen.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven tar upp relevanta orsaker till förändringarna.
- I vilken utsträckning elevens resonemang innehåller enkla/komplexa orsakssamband.
- Om elevens resonemang utgår från olika tids- och rumsperspektiv (dvs. olika tidpunkter och olika delar av världen).

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar upp en relevant orsak till förändringarna.	Eleven tar upp relevanta orsaker till förändringarna.	Eleven tar upp relevanta orsaker till förändringarna.
Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller ett komplext orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband .
Exempel på ett enkelt orsakssamband: <i>Fler flyttar till städer eftersom det är lättare att få jobb där.</i>	Exempel på ett komplext orsakssamband: <i>I Asien och Afrika är många länder fattiga och där föds många barn. Det har lett till en folkökning och det har bland annat inneburit att städerna vuxit i dessa delar av världen.</i>	Exempel på ett komplext orsakssamband, se C. Elevens resonemang utgår från olika tids- och rumsperspektiv (dvs. olika tidpunkter och olika delar av världen).

Relevanta orsaker kan handla om:

- att det skett en kraftig befolkningstillväxt i världen,
- att det skett en industrialisering i världen vilket lett till urbanisering,
- att industrialiseringen började i Europa och Nordamerika och därmed ökade miljonstäderna i dessa delar av världen först. På senare tid har samma utveckling skett i

exempelvis Asien,

- att jordbruket har mekaniserats och därmed sysselsätter färre människor,
- att människor söker sig till städer på grund av fattigdom vilket påskyndar urbanisering,
- att arbetstillfällena i nya industrier som lokaliseras i städerna,
- att ekonomisk utveckling i Asien under de senaste 50 åren har lett till ökad urbanisering och befolkningstillväxt.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

För det första tror jag att slavhandel och kolonisation har bidragit till dessa förändringar. Även de höga födelsetalen i de delar där befolkningen stigit kan vara en förklaring eftersom det leder till ökande befolkning i städerna.

Kommentar: Eleven anger en relevant orsak till tillväxten av städer sedan 1800, folkökning. Eftersom eleven inte förklarar på vilket sätt slavhandel/kolonisation bidragit till stadstillväxt bedöms denna orsak inte som relevant. Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband (höga födelsetal - tillväxt av befolkning i städer).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Folk och företag ser billiga vinster i delar av Afrika och Asien och väljer att flytta dit. En enorm ekonomisk expansion har skett i Asien på senare tid och det finns fler förmåner där. Det har gjort att många arbetstillfällena skapats där och så växer städerna eftersom de flesta arbeten finns där. Mediciner har börjat komma dit i större utsträckning och folk dör inte av sjukdomar i samma utsträckning och så ökar befolkningen.

Kommentar: Eleven tar upp två relevanta orsaker till tillväxten av städer i Afrika och Asien (ekonomisk expansion och förbättrad hälsa). Elevens resonemang om ekonomisk expansion utvecklas i flera led och är exempel på ett komplext orsakssamband. Elevens resonemang utgår enbart från ett rumperspektiv, nämligen det område där befolkningen ökat kraftigast på senare tid (Asien och Afrika).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Världen har förändrats mycket. På 1800-talet var det annorlunda jämfört med idag. Man kanske skaffade många barn men fattigdomen och tillgången på mat gjorde att många barn inte överlevde. Det fanns inga sjuksköterskor vilket gjorde att många spädbarn dog. Medicinen var inte jättebra på den här tiden. Utvecklingen gjorde att man fick bättre resurser, sjukvård o.s.v. Under 1900-talet emigrerade många till Amerika vilket är en orsak till Amerikas förändring av städer. Allt har blivit bättre och fler människor överlever idag. Man skaffar inte lika många barn per familj men överlevandet gör att det bildas fler invånare i städerna vilket också var en orsak till att befolkningen ökade i städerna. Fler flyttade in till städerna för att det var bättre där. Den senaste tiden är det framförallt Asien och Afrika som sett denna utveckling där städerna ökat enormt!

Kommentar: Eleven tar upp två relevanta huvudorsaker till städernas tillväxt (folkökning och att människor söker sig till städerna för att få bättre levnadsvillkor). Eleven förklarar ingående vilka mekanismer som orsakat folkökning (komplexa orsakssamband). Elevens resonemang utgår från olika tids- och rumperspektiv (t.ex. varför befolkningen

Kvinnor föder färre barn

ökade i Amerika runt 1900 och varför befolkningen ökar i Afrika och Asien idag).

Uppgift 13

- I vilken världsdel var födelsetalet högst år 1950-1955?
- I vilka två världsdelar har födelsetalen minskat mest från 1950-1955 till 2005-2010?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- Om elevens svar visar att eleven avläser diagrammet korrekt, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E
2-3 korrekta svar

Korrekta svar

- Afrika
- Asien *och* Sydamerika

Max antal korrekta svar: 3

Kvinnor föder färre barn

Uppgift 14

Vad finns det för orsaker till att kvinnor i hela världen föder färre barn? Resonera utifrån följande perspektiv: Individ-Samhälle, Rika-Fattiga, Dåtid-Nutid.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan resonera om olika ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågor och redogör då för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl** underbyggda förslag på lösningar där några konsekvenser för människa, samhälle och natur vägs in.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven tar upp relevanta orsaker till att kvinnor föder färre barn.
- I vilken utsträckning elevens resonemang innehåller enkla/komplexa orsakssamband.
- I vilken utsträckning elevens resonemang utgår från olika perspektiv, t.ex. individ-samhälle, rika-fattiga eller dåtid-nutid.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar upp en relevant orsak till att kvinnor föder färre barn. Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband . Exempel på ett enkelt orsakssamband: <i>Eftersom det är fler kvinnor som väljer att jobba och utbilda sig istället för att skaffa många barn minskar antalet barn per kvinna.</i> Elevens resonemang utgår från ett perspektiv .	Eleven tar upp relevanta orsaker till att kvinnor föder färre barn. Elevens resonemang innehåller ett komplext orsakssamband . Exempel på ett komplext orsakssamband: <i>Eftersom utvecklingen gått fram i de flesta länder så går fler barn längre i skolan vilket i sin tur gör att kvinnor många är äldre idag när de skaffar barn och då blir det inte lika många barn per kvinna som om de hade fått sitt första barn vid 14.</i> Elevens resonemang utgår från olika perspektiv , t.ex. orsaker kopplade till individ och samhälle.	Eleven tar upp relevanta orsaker till att kvinnor föder färre barn. Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband . Exempel på ett komplext orsakssamband, se C. Elevens resonemang utifrån olika perspektiv fördjupas och utvecklas , t.ex. orsaker kopplade till individer i rika samhällen och fattiga samhällen.

Relevanta orsaker kan handla om:

- ekonomisk utveckling/minskad fattigdom,
- bättre tillgång till mödravård, abort och preventivmedel,
- ökad jämställdhet mellan män och kvinnor,
- att fler kvinnor får möjlighet till utbildning,
- fler kvinnor satsar på yrkesliv och karriär,
- att kvinnor skaffar barn senare i livet,
- politiska åtgärder, t.ex. ettbarnspolitik

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Eftersom det finns begränsade resurser på jorden krävs det att kvinnor föder färre barn. I vissa länder t.ex. Kina har det tagits politiska beslut om att man inte får föda mer än ett visst antal barn.

Kommentar: Eleven tar upp en relevant orsak; politiska beslut i Kina, och resonemanget innehåller ett enkelt orsakssamband. Detta är inte den mest centrala orsaken för att förklara att antalet barn per kvinna minskar globalt men den har stor betydelse för det minskade antalet barn per kvinna i Kina (Asien). Resonemanget om jordens begränsade resurser innehåller ingen förklaring till varför födelse-talen minskar och bedöms därför inte som relevant.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

I flera länder utbildas kvinnor och börjar jobba. Då hinner dem inte med att föda massa barn, dem kanske inte heller vill. Genom att kvinnorna skaffar jobb inser dem att dem kan försörja sig själva och inte behöver vara beroende av mannen och då skaffar kvinnorna familj senare i livet. Flera länder blir också mer medvetna om preventivmedel och kvinnor kan då avgöra om de vill ha barn eller inte.

Kommentar: Eleven tar upp tre relevanta orsaker; utbildning, arbete och preventivmedel. Resonemanget om utbildning/arbete innehåller ett komplext orsakssamband eftersom det utvecklas i flera led. Elevens resonemang utgår från olika perspektiv (samhälle: länder investerar i utbildning, individ: kvinnor väljer att skaffa barn senare).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Eftersom samhället har blivit mer jämställt har fler kvinnor fått chansen att arbeta och skapa karriär, vilket resulterar till att kvinnor skjuter upp barnafödandet och då hinner de inte föda lika många barn. Ett annat skäl är att fattiga länder blivit allt rikare. Om kvinnorna lever i en fattig familj behöver de föda flera barn för att kunna försörja sin familj vilket betyder att om deras ekonomi förbättras så föder de färre barn. Detta får effekt för hela länder vilket man ser om man jämför t.ex. Afrika och Europa, där Afrika är en fattig världsdel och Europa en rikare, därför föds mer barn i Afrika än i Europa.

Kommentar: Eleven tar upp flera relevanta orsaker; kvinnors utbildning och länders ekonomiska utveckling. Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband genom att eleven utvecklar orsakssamband i flera led samt exemplifierar sitt resonemang genom att hänvisa till diagrammet. Elevens resonemang utifrån olika perspektiv fördjupas genom att eleven resonerar om hur minskad fattigdom får betydelse för barnafödandet på såväl individnivå som samhällsnivå.

Egyptens befolkningsfördelning

Uppgift 15

Varför är vissa delar av Egypten så tätbefolkade och andra så glesbefolkade? Förklara med hjälp av kartorna och begreppen i rutan: Klimat, Resurser, Turism, Urbanisering, Transporter.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur, och visar det genom att föra **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av befolkningsfördelning, migration, klimat, vegetation och klimatförändringar i olika delar av världen. Eleven kan även använda geografiska begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven tar upp relevanta förklaringar.
- I vilken utsträckning elevens resonemang innehåller enkla/komplexa orsakssamband.
- Om eleven utgår både från områden som är tätbefolkade och glesbefolkade.
- I vilken utsträckning geografiska begrepp används i relevanta sammanhang.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven tar upp en relevant förklaring.</p> <p>Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband.</p> <p>Exempel på ett enkelt orsakssamband: <i>Den mesta befolkningen bor nära vattnet som de behöver för att vattnat åkrar.</i></p> <p>Geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.</p>	<p>Eleven tar upp relevanta förklaringar.</p> <p>Elevens resonemang innehåller ett komplext orsakssamband</p> <p>eller</p> <p>utgår både från områden som är tätbefolkade och glesbefolkade.</p> <p>Exempel på ett komplext orsakssamband: <i>Området runt floden Nilen är tätbefolkat därför att där finns bra odlingsmark, fiske och vatten. Där är det lättare att försörja sig där och då ökar befolkningen i området.</i></p> <p>Geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.</p>	<p>Eleven tar upp relevanta förklaringar.</p> <p>Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband</p> <p>och</p> <p>utgår både från områden som är tätbefolkade och glesbefolkade.</p> <p>Exempel på ett komplext orsakssamband, se C.</p> <p>Geografiska begrepp används genomgående i relevanta sammanhang.</p>

Relevanta förklaringar kan handla om:

- att tillgång till vatten och bördig mark har gjort att människor bosatt sig längs Nilen,
- att ökenklimatet i Egypten gör det omöjligt att leva och försörja sig på platser där det inte finns tillgång till sötvatten,
- bristen på kommunikationer och service i områdena utanför Nilen har gjort att dessa områden är glesbefolkade,
- att urbanisering inneburit befolkningstillväxt i områden runt städer,
- att Nilens transportmöjligheter har inneburit försörjningsmöjligheter och bidragit till befolknings-tillväxt,
- att området vid Nilens delta har bra odlingsmark och ett bra läge för handel,
- att turism vid kusten lett till försörjningsmöjligheter och befolkningstillväxt.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Egyptens klimat är mycket varmt vilket gör att folkmängden samlas bland flodslätter där det finns vatten.

Kommentar: Eleven anger en relevant förklaring; klimatet och resonemanget innehåller ett enkelt orsakssamband. Geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Huvudstaden är ett mycket tätbefolkat område. Storstaden lockar mer folk med sina möjligheter. Områdena runt om huvudstaden och floden Nilen är också tätbefolkade. Runt Nilen finns det mycket naturresurser och bättre klimat för jordbruk. Så har det varit sedan det upptäcktes vilka fördelar dessa flod-områden hade. Stora områden i syd och väst är glesbefolkade och det kan bero på det varma öken-klimatet.

Kommentar: Eleven tar upp flera relevanta förklaringar; storstadens möjligheter, naturresurser, klimat. Elevens resonemang utgår både från glesbefolkade och tätbefolkade områden och geografiska begrepp används genomgående i relevanta sammanhang. Eftersom elevens resonemang enbart innehåller enkla orsakssamband bedöms elevsvaret ge belägg för C.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Den största delen av Egyptens yta består av öken vilket visar på att boendeförhållandena är svåra. Detta har lett till mycket urbanisering till de ytor kring floder och mark som går att odla och därmed överleva på. De största städerna i landet är placerade vid vattentillgångar och odlingsbara områden. Den största delen av landets produktion på mat och andra varor sker i dessa välbefolkade områden och det är där arbetskraf-ten behövs vilket har lett till att många flyttar dit. De glesbefolkade områdena har inte lika mycket natur-resurser, mitt i öknen kan det vara svårt att få tag på vatten och mat vilket gör det nästan omöjligt att bo och leva där. Det är den största anledningen till den ojämna befolkningsfördelningen.

Kommentar: Eleven tar upp flera relevanta förklaringar till befolkningsfördelningen och resonemanget utgår både från områden som är glesbefolkade och tätbefolkade. Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband, t.ex. genom att eleven exemplifierar och förklarar i flera led. Geografiska begrepp används genomgående i relevanta sammanhang.

Namn, läge och storlek

Uppgift 16

Uppgiften består av 14 flervalsfrågor. Eleven ska kryssa för ett alternativ i varje delfråga.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om världsdelarnas namngeografi och visar det genom att med **viss/relativt god/god** säkerhet beskriva lägen på och storleksrelationer mellan olika geografiska objekt.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens svar visar på kunskaper om namngeografi, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
6-8 korrekta svar	9-11 korrekta svar	12-14 korrekta svar

Korrekta svar

Obs! Fler än ett kryss i en delfråga gör svaret på den delfrågan ogiltigt.

- Singapore
- Pakistan
- Iran
- Kina
- Anderna
- Indiska oceanen
- Färöarna
- Lettland
- Österrike
- Sahara
- Moskva
- Asien
- Vänern
- Bottenviken

Max antal korrekta svar: 14

Bedömningsanvisningar Delprov B

Arktis karta

Uppgift 17

Läs igenom meningarna om Arktis och sätt kryss för sant eller falskt.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens svar visar att eleven kan dra olika slutsatser utifrån kartan, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
4-5 korrekta svar	6-7 korrekta svar	8 korrekta svar

Korrekta svar

	Sant	Falskt
a) Arktis är en egen kontinent.		X
b) Arktis är en egen världsdel.		X
c) Thule ligger väster om Nuuk.	X	
d) Arktis sydligaste delar ligger nära ekvatorn.		X
e) Arktis sträcker sig över delar av Norden.	X	
f) Staden Murmansk ligger nordligare än Anadyr.	X	
g) Medeltemperaturen i Thule är 15°C i juli.		X
h) Stora delar av Arktis täcks av skog.		X

Max antal korrekta svar: 8

Arktis karta

Uppgift 18a

Vilka två städer har polardag (midnattssol) på sommaren?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- Om elevens svar visar att eleven kan dra slutsatser utifrån kartan, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E
2 korrekta svar

Korrekta svar

Thule *och* Murmansk

Arktis karta

Uppgift 18b

Förklara vilka orsakerna är till att just dessa städer har polardag (midnattssol) på sommaren.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur, och visar det genom att föra **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av befolkningsfördelning, migration, klimat, vegetation och klimatförändringar i olika delar av världen.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven tar upp de relevanta orsakerna till att just dessa städer har polardag (midnattssol) på sommaren, dvs. läget norr om polcirkeln och jordaxelns lutning i sin bana runt solen.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Elevens förklaring kopplas till att städerna har ett nordligt läge .	Elevens förklaring tar upp att det beror på att städerna ligger norr om polcirkeln .	Elevens förklaring tar upp att det beror på att städerna ligger norr om polcirkeln . Elevens förklaring kopplas även till jordaxelns lutning i sin bana runt solen .

Vanliga anledningar till att elevsvar inte ges belägg för nivå E

Elevens förklaring kopplas till andra faktorer än det nordliga läget, t.ex. *För att dom ligger närmast havet* eller *För att dessa städer ligger där det är kallt*.

Däremot kan en förklaring som *För att dessa städer ligger närmast mitten av Arktis* bedömas som tillräcklig för att ge belägg för nivå E eftersom kartans mittpunkt visar Nordpolen och därav kan "läget nära mitten" egentligen tolkas som "läget nära Nordpolen".

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Eftersom dem ligger längst norrut där det är sol hela dygnet under ett dygn i juni.

Kommentar: Eleven har kryssat för de korrekta alternativen och förklaringen kopplas till städernas nordliga läge.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Därför att de ligger ovanför polcirkeln och det är gränsen där detta sker.

Kommentar: Eleven har kryssat för de korrekta alternativen och förklaringen kopplas till städernas läge norr om polcirkeln.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Städerna ligger ovanför polcirkeln och där uppstår midnattssol. Det beror på jordens lutning. På sommaren lutar övre delen av jorden inåt mot solen så att solstrålarna når "över" till en liten del av andra sidan av jordklotet (där polarcirkeln avgränsar).

Kommentar: Eleven har kryssat för de korrekta alternativen. Elevens förklaring tar upp städernas läge norr om polcirkeln och jordaxelns lutning.

Arktis befolkning

Uppgift 19

Studera kartan och tabellen och svara på frågorna. Kryssa för ett alternativ.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak/relativt väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens svar visar att eleven avläser karta och tabell korrekt, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C
2-3 korrekta svar	4 korrekta svar

Korrekta svar

- a) Kanada
- b) Grönland
- c) Sverige
- d) Alaska

Max antal korrekta svar: 4

Arktiskt befolkning

Uppgift 20

Vad tror du är den viktigaste orsaken till att befolkningen har ökat så snabbt på kort tid? Förklara.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur, och visar det genom att föra **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av befolkningsfördelning, migration, klimat, vegetation och klimatförändringar i olika delar av världen.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens förklaring kopplas till en relevant/den mest centrala orsaken.
- I vilken utsträckning elevens förklaring innehåller ett enkelt/komplext orsakssamband.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven anger en relevant orsak till befolkningsökning men tar inte upp den mest centrala orsaken (invandring).	Elevens förklaring kopplas till den mest centrala orsaken , invandring.	Elevens förklaring kopplas till den mest centrala orsaken , invandring.
Elevens förklaring innehåller ett enkelt orsakssamband .	Elevens förklaring innehåller ett enkelt orsakssamband .	Elevens förklaring innehåller ett komplext orsakssamband .

Kommentar: Skillnaden mellan resonemang som ger belägg för nivå E och C handlar i denna uppgift inte om hur utvecklat resonemanget är. Skillnaden handlar istället om att elever som ges belägg för nivå C (och A) utifrån uppgifterna i tabellen lyckats dra en korrekt slutsats om den mest centrala förklaringen.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Det kanske har att göra med att man fått nya mediciner och att fler överlever på grund av det. Det gör att befolkningen ökar.

Kommentar: Mediciner och att färre dör av sjukdomar är en relevant förklaring till att befolkningen ökar snabbt i vissa delar av världen. Folkökningen i exempelvis Alaska har dock gått så snabbt (den mer än fördubblades från 1970 till 2000) att denna förklaring inte är den mest centrala.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Ökningen beror antagligen på att det skett en invandring dit.

Kommentar: Eleven tar upp den mest centrala orsaken till befolkningsökning i arktiska regioner. Elevens förklaring innehåller ett enkelt orsakssamband.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

På grund av att man hittat olja i Alaska så skapas det massa arbeten i området. Det gör att många människor flyttar dit för att arbeta eller bli rika på de inkomster som oljan ger. Det är antagligen den viktigaste orsaken till att befolkningen ökat så snabbt.

Kommentar: Eleven tar upp den mest centrala orsaken till befolkningsökning i arktiska regioner. Elevens förklaring innehåller ett enkelt orsakssamband eftersom eleven dessutom resonerar om vad invandringen beror på.

Befolkningspyramid

Uppgift 21

Vilken av befolkningspyramiderna är typisk för en befolkning som förväntas öka snabbt?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak/relativt väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- Om eleven angett korrekt svarsalternativ.
- Om elevens förklaring är relevant.
- I vilkens utsträckning elevens förklaring innehåller enkla/komplexa orsakssamband.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C
Eleven har kryssat för det korrekta alternativet, ursprungsbe-folkningen.	Eleven har kryssat för det korrekta alternativet, ursprungsbe-folkningen.
Av elevens förklaring framgår att eleven förstår att det har att göra med höga födelsetal.	Av elevens förklaring framgår att eleven förstår att det har att göra med höga födelsetal.
Elevens förklaring innehåller ett enkelt orsakssamband .	Elevens förklaring innehåller ett komplext orsakssamband .

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Det är för att det är många barn i den.

Kommentar: Elevens förklaring är relevant och innehåller ett enkelt orsakssamband.

Exempel på elevsvar på elevsvar som ger belägg för nivå C

Eftersom i den pyramiden är det många barn och färre äldre. Det tyder på att det är många barn per kvinna och när det är så ökar befolkningen.

Kommentar: Elevens förklaring är relevant och innehåller ett komplext orsakssamband eftersom eleven relaterar andelen barn till andelen vuxna i befolkningen samt förklarar på vilket sätt detta innebär en ökande befolkning.

Befolkningspyramid

Uppgift 22

Varför ser befolkningspyramiderna för ursprungsbefolkningen och övrig befolkning så olika ut? Resonera om olika förklaringar. Ta hjälp av begreppen i rutan: Försörjning, Utbildning, Hälsa, Jämlikhet

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur, och visar det genom att föra **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl underbyggda** resonemang om orsaker till och konsekvenser av befolkningsfördelning, migration, klimat, vegetation och klimatförändringar i olika delar av världen.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven tar upp relevanta förklaringar till att befolkningspyramiderna ser olika ut.
- I vilken utsträckning elevens resonemang innehåller enkla/komplexa orsakssamband.
- I vilken utsträckning elevens resonemang utgår både från ursprungsbefolkningen och övriga befolkningen.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar upp en relevant förklaring till att befolkningspyramiderna ser olika ut.	Eleven tar upp relevanta förklaringar till att befolkningspyramiderna ser olika ut.	Eleven tar upp relevanta förklaringar till att befolkningspyramiderna ser olika ut.
Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller ett komplext orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband .
Exempel på ett enkelt orsakssamband: <i>Det kanske beror på att ursprungsbefolkningen är fattigare än den övriga befolkningen och bland fattiga är ofta antalet barn större.</i>	Exempel på ett komplext orsakssamband: <i>Ursprungsbefolkningen har det antagligen sämre ekonomiskt och det gör att de skaffar fler barn för barnen måste kanske arbeta och hjälpa till med försörjningen.</i>	Exempel på komplext orsakssamband, se C. Elevens resonemang utgår både från ursprungsbefolkningen och övriga befolkningen.

Kommentar: Om elevens förklaring grundar sig på en felaktig slutsats om hur befolkningspyramiderna skiljer sig åt ges inte belägg för nivå E, t.ex. *Det är fler barn per kvinna i övrig befolkning eftersom de har det bättre ställt.*

Relevanta förklaringar kan handla om:

- att ursprungsbefolkningens levnadsvillkor är sämre,
- att traditioner och normer skiljer sig mellan ursprungsbefolkningen och övrig befolkning,
- att utbildningsnivån skiljer sig mellan ursprungsbefolkning och övrig befolkning,
- skillnader i tillgång till hälsovård/sjukvård,
- skillnader i barnadödlighet mellan grupperna,
- grupperna är inne i olika faser i den demografiska transitionen.

Obs! Punkterna ovan exemplifierar vad relevanta förklaringar kan handla om. De är inga orsakssamband i sig, elevens förklaring ska också visa *hur* dessa faktorer kan förklara skillnaderna mellan befolkningspyramiderna

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Den övriga befolkningen har det nog bättre ställt och då lever de längre.

Kommentar: Eleven tar upp en relevant förklaring, hur ekonomiska förutsättningar påverkar befolkningens livslängd. Befolkningspyramiden för övrig befolkning visar mycket riktigt på en högre medelålder än i ursprungsbefolkningen. Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Precis som på andra ställen så behandlas ursprungsbefolkningen sämre. De kanske lever ett annorlunda liv jämfört med den andra befolkningen. De kanske inte har samma utbildning och de har hårdare arbeten vilket gör att de inte lever lika länge.

Kommentar: Eleven tar upp två relevanta förklaringar till att ursprungsbefolkningens medellivslängd är lägre, ojämlikhet (de behandlas sämre) och försörjning (arbetsvillkor). Resonemanget innehåller ett komplext orsakssamband (sämre utbildning leder till hårdare arbeten vilket i sin tur innebär förkortad livslängd).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Ursprungsbefolkningens pyramid är lik den som brukar vara i fattiga länder. Den övriga befolkningen liknar mer länder som Sverige. Antagligen är förklaringen att i ursprungsbefolkningen gör fattigdom att familjerna skaffar flera barn. I den övriga befolkningen kanske fler utbildar sig. Då brukar antalet barn minska och bättre ekonomiska villkor gör att människor blir äldre.

Kommentar: Eleven tar upp två relevanta förklaringar (fattigdom och utbildning). Eleven jämför med andra delar av världen och förklarar i flera led (komplexa orsakssamband). Resonemanget tar upp förklaringar kopplade till såväl ursprungsbefolkningen som övriga befolkningen.

Arktis fisk

Uppgift 23

a) Förklara vad som kännetecknar en förnybar resurs. b) Ge ytterligare två exempel på förnybara resurser.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan även använda geografiska begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- Om det framgår att eleven förstår att en förnybar resurs hela tiden återskapas.
- Om eleven ger exempel på ytterligare två förnybara resurser

Beskrivning av progressionen

Fråga a och b bedöms tillsammans enligt beskrivning av progressionen nedan.

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C
Av elevens svar framgår att en förnybar resurs hela tiden återskapas eller	Av elevens svar framgår att en förnybar resurs hela tiden återskapas och
Eleven ger exempel på ytterligare två förnybara resurser, t.ex. vind, vatten, sol, skog, odlingsmark.	Eleven ger exempel på ytterligare två förnybara resurser, t.ex. vind, vatten, sol, skog, odlingsmark.

Vanliga anledningar till att elevsvar inte ger belägg för nivå E

Förklaringar som *Något som går att återvinna* eller *Något som inte kommer ta slut på lång tid* är inte tillräckliga för att ge belägg för nivå E.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

a) Förnybar resurs menas att de förökar sig och de blir på nytt igen. b) Det finns jättemånga olika, nästan allt är förnybart på jorden.

Kommentar: Av elevens svar framgår att eleven förstår att fisk är en förnybar resurs eftersom den återskapas hela tiden men eleven ger inget konkret exempel på andra förnybara resurser.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

a) Förnybart är att den hela tiden blir till på nytt, t.ex. fiskarna får hela tiden få barn så blir det ny fisk och då kan denna resurs finnas kvar till kommande generationer. b) vindkraft och solenergi

Kommentar: Eleven visar på en förståelse för begreppet förnybar resurs och ger exempel på ytterligare två förnybara resurser.

Uppgift 24

Hur kan fisket bli mer hållbart? Ge olika förslag och resonera om styrkor och svagheter med förslagen.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan resonera om olika ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågor och redogör då för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl** underbyggda förslag på lösningar där några konsekvenser för människa, samhälle och natur vägs in.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven ger relevanta förslag till hur fisket kan bli mer hållbart.
- I vilkens utsträckning förslaget underbyggs med enkla/komplexa orsakssamband.
- Om eleven problematiserar sitt förslag genom att ange relevanta styrkor alternativt svagheter med förslaget/förslagen.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven ger ett relevant förslag till hur fisket kan bli mer hållbart. Elevens förslag underbyggs med ett enkelt orsakssamband . Exempel på ett enkelt orsakssamband: <i>Om man inför fiskekvoter kan mängden fisk i haven öka.</i>	Eleven ger flera relevanta förslag till hur fisket kan bli mer hållbart. Ett av elevens förslag underbyggs med ett komplext orsakssamband . Exempel på ett komplext orsakssamband: <i>Genom att införa fiskekvoter kan man lägga sig på en nivå som gör att fisken hinner föröka sig och då kan man fiska samma mängd år från år.</i> Eleven problematiserar sitt/sina förslag genom att ange antingen relevanta styrkor eller svagheter med förslaget/förslagen.	Eleven ger flera relevanta förslag till hur fisket kan bli mer hållbart. Minst två av elevens förslag underbyggs med komplexa orsakssamband . Exempel på komplext orsakssamband, se C. Eleven problematiserar sitt/sina förslag genom att ange både relevanta styrkor och svagheter med förslaget/förslagen.

Relevanta förslag kan handla om:

- fiskekvoter,
- fiskestopp,
- skonsammare fiskemetoder och fiskeredskap,
- krav på att alla fångster ska föras i land och räknas av mot de kvoter man får fiska,
- hårdare straff för illegalt fiske,
- internationella avtal och beslut ska gälla oavsett var på världens hav fisket sker,
- öka medvetenheten bland konsumenter, t.ex. genom miljömärkning av fisk,
- odling av fisk (Obs! Viss odlad fisk, t.ex. lax, kan dock snarare bidra till överfiske genom att det går åt fångad fisk för att föda upp den).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Man måste minska på hur mycket fisk man tar upp så att de kan fortplanta sig.

Kommentar: Elevens förslag är relevant och innehåller ett enkelt orsakssamband.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Det bästa sättet att göra fisket mer hållbart är att man kan odla mer fisk på ett miljövänligt sätt. Om man odlar fisk kan man släppa ut nya fiskar i havet vilket är bra för då går det att ersätta dem som man fiskat upp och då kan fiskarna föröka sig. Ett annat förslag är att förbjuda fisket men det tror jag skulle vara svårt.

Kommentar: Eleven tar upp två relevanta förslag, fiskodling och förbud. Resonemanget om fiskodling innehåller ett komplext orsakssamband genom att eleven ger förslag till hur den odlade fisken ska användas för att öka fiskbestånden i haven. Här visar också eleven på styrkor med sitt förslag.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Jag skulle föreslå strängare lagar och straff mot tjuvfiske samt strängare kontroll av alla båtar som lämnar hamn. Genom strängare lagar och straff finns det en möjlighet att tjuvfiske avskräcks och kanske det kan förhindra nya. Det är samma som resten av världens lagar vilar på. Genom att öka kontroll av båtar som lämnar hamn kan det göra så att mängden tjuvfiske minskar och möjligen förhindra att giftiga avgaser och kemikalier släpps ut i våra hav. Dessa två förslag kan förhindra och sakta ner utrotning av fisk men det kan inte stoppa den fullständigt eftersom vi fiskar för mycket även när det gäller det lagliga fisket.

Kommentar: Eleven tar upp två relevanta förslag, att öka kontrollen samt strängare straff för tjuvfiske. Båda underbyggs med komplexa orsakssamband. Eleven förklarar styrkorna med förslagen och problematiserar deras svagheter genom att förklara att dessa förslag i sig inte är tillräckliga eftersom det lagliga fisket också är ett problem.

Klimatförändringar

Uppgift 25

Uppgiften består av fem flervalsfrågor om klimatförändringar.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl** underbyggda resonemang om klimatförändringar och olika förklaringar till dessa samt deras konsekvenser för människa, samhälle och miljö i olika delar av världen.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens svar visar på aspekter av resonemang om orsaker till klimatförändringar (t.ex. orsaker kopplade till natur, människor och samhällen), vilket visas i antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
4-5 korrekta svar	6-7 korrekta svar	8-10 korrekta svar

Korrekta svar

Obs! Fler än två kryss i en delfråga gör svaret på den delfrågan ogiltigt. Varje delfråga kan ge två korrekta svar.

- a) Vulkanutbrott *och* Förändrade havsströmmar
- b) Förbränning av fossila bränslen *och* Metangasutsläpp från risodlingar
- c) Australien *och* USA
- d) Minska avverkningen av skog *och* Bygga ut vattenkraften
- e) Välja att åka kollektivt (buss eller tåg) istället för bil
och Tacka nej till reklam i brevlådan

Max antal korrekta svar: 10

Isarna smälter

Uppgift 26

Vilka olika konsekvenser skulle smältande havsis och glaciärer kunna få? Resonera utifrån följande perspektiv: Människor-Samhälle-Miljö, Lokalt (i Arktis)-Globalt, På kort sikt-På lång sikt.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl** underbyggda resonemang om klimatförändringar och olika förklaringar till dessa samt deras konsekvenser för människa, samhälle och miljö i olika delar av världen.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven tar upp relevanta konsekvenser av smältande havsis/glaciärer.
- I vilkens utsträckning förslaget underbyggs med enkla/komplexa orsakssamband.
- I vilken utsträckning elevens resonemang utgår från olika perspektiv.
- I vilken utsträckning geografiska begrepp används i relevanta sammanhang.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar upp en relevant konsekvens av smältande havsis/glaciärer.	Eleven tar upp relevanta konsekvenser av smältande havsis/glaciärer.	Eleven tar upp relevanta konsekvenser av smältande havsis/glaciärer.
Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller ett komplext orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband .
Exempel på enkelt orsakssamband: <i>När havsisen smälter blir det svårt för isbjörnarna att överleva.</i>	Exempel på komplext orsakssamband: <i>Om isen smälter ökar vattnet i havet och då kan kuster i hela världen hotas av översvämning.</i>	Exempel på komplext orsakssamband, se C.
Elevens resonemang utgår från ett perspektiv .	Elevens resonemang utgår från olika perspektiv , t.ex. konsekvenser för människor och miljö.	Elevens resonemang utifrån olika perspektiv fördjupas och utvecklas , t.ex. konsekvenser för miljön lokalt (i Arktis) och globalt.
Geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.	Geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.	Geografiska begrepp används genomgående i relevanta sammanhang.

Relevanta konsekvenser kan handla om:

Smältande glaciärer: förändrade livsbetingelser för djur/växter, höjningar av havsytan som i sin tur leder till att kustområden i hela världen läggs under vatten, naturresurser exponeras vilket kan öka t.ex. gruvdrift i Arktis, förändrade havsströmmar, metangasutsläpp när permafrosten tinar.

Smältande havsis: förändrade livsbetingelser för djur/växter, isfritt hav kan leda till ökade transporter och ökad oljeutvinning, havet absorberar mer värme från solen (p.g.a. att havsisen inte längre reflekterar solstrålning) vilket ökar uppvärmningen av hav, förändrade havsströmmar.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Det kan bli översvämningar, havsytan kommer att stiga och det gör att många öar och kuster hamnar under vatten.

Kommentar: Eleven tar upp en relevant konsekvens och resonemanget innehåller ett enkelt orsakssamband (stigande havsnivåer leder till översvämning av öar och kuster). Elevens resonemang utgår från ett globalt perspektiv eftersom konsekvenserna som tas upp är av generell karaktär. Geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Eftersom isen är vit fungerar den så att den kyler ner klimatet i Arktis och om mycket is smälter kommer det att bli ännu varmare klimat där. Isbjörnar kan inte leva där på grund av att isen försvinner och de kan inte simma jämt. Det kan också bli svårare för ursprungsfolken i Arktis. Tsunamis, orkaner osv sker oftare. Mindre rent vatten eftersom det blandas (sötvatten och saltvatten).

Kommentar: Eleven tar upp flera konsekvenser varav de tre första är relevanta (isens funktion för klimatet samt isbjörnarnas och ursprungsfolkens förändrade levnadsvillkor). Resonemanget om isens effekt för klimatet innehåller ett komplext orsakssamband. Elevens resonemang utgår från två perspektiv (lokalt och globalt) och geografiska begrepp förekommer i relevanta sammanhang.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Om havsisen smälter blir det lättare att åka med båt i denna del av världen. Den kan gynna samhället eftersom det är bra för handeln mellan vissa länder. Det kan också göra att mer olja utvinns vilket är negativt för miljön globalt eftersom oljan förorenar för allt levande och leder till klimatförändringar. Om mer olja utvinns fortsätter också klimatförändringarna och det kan leda till att glaciärerna försvinner helt i framtiden. Om det skulle hända skulle havsytan öka med flera meter och det skulle bli översvämning i stora delar av världen.

Kommentar: Eleven tar upp olika relevanta konsekvenser av smältande isar och glaciärer och gör dessutom åtskillnad på vad som händer om havsisen respektive glaciärer smälter (komplext orsakssamband). Elevens resonerar också om samband i flera led, t.ex. havsis smälter - ökad oljeutvinning - förstärkt växthuseffekt - ytterligare avsmältning. Elevens resonemang utgår från flera olika perspektiv som relateras till varandra, t.ex. hur miljöpåverkan lokalt (smältande glaciärer) får globala konsekvenser (översvämmade kuster).

Nordostpassagen

Geografiska begrepp används genomgående i relevanta sammanhang.

Uppgift 27-28

Uppgift 27-28 prövar elevens kunskaper om namngeografi.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om världsdelarnas namngeografi och visar det genom att med **viss/relativt god/god** säkerhet beskriva lägen på och storleksrelationer mellan olika geografiska objekt.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning elevens svar visar på kunskaper om namngeografi, vilket här visas genom antal korrekta svar.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
4-5 korrekta svar	6-8 korrekta svar	9-11 korrekta svar

Korrekta svar uppgift 27

a) Nordostpassagen

1. Nordkap
2. Kolahalvön
3. Berings sund
4. Hokkaido

b) Ordinarie färdrutt

1. Storbritannien
2. Gibraltar sund
3. Suezkanalen
4. Röda havet
5. Sri Lanka
6. Sumatra

Korrekt svar uppgift 28

Eurasien

Max antal korrekta svar: 11

Intressekonflikter om Arktis framtid

Uppgift 29

Vad talar för och mot en utvinning av Arktis olja och naturgas? Resonera utifrån följande perspektiv: Människor-Samhälle-Miljö, På kort sikt-På lång sikt, Lokalt-Globalt.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan resonera om olika ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågor och redogör då för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda förslag på lösningar där några konsekvenser för människa, samhälle och natur vägs in.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven anger relevanta argument för och mot en utvinning av Arktis olja.
- I vilken utsträckning elevens resonemang innehåller enkla/komplexa orsakssamband.
- I vilken utsträckning elevens resonemang utgår från olika perspektiv, t.ex. Människor-Samhälle-Miljö, På kort sikt-På lång sikt, Lokalt-Globalt.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar upp ett relevant argument antingen för eller mot utvinningen av Arktis olja.	Eleven tar upp minst ett relevant argument både för och mot utvinningen av Arktis olja.	Eleven tar upp minst ett relevant argument både för och mot utvinningen av Arktis olja. Eleven anger dessutom ytterligare något argument antingen för eller mot utvinningen.
Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller ett komplext orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband .
Exempel på ett enkelt orsakssamband: <i>Miljön i Arktis kan bli förstörd om man utvinner olja där.</i>	Exempel på ett komplext orsakssamband: <i>Om man utvinner oljan i Arktis så kommer det bli mer koldioxidutsläpp. Då ökar klimatförändringarna som redan är ett stort problem.</i>	Exempel på komplext orsakssamband; se C.
Elevens resonemang utgår från ett perspektiv .	Elevens resonemang utgår från olika perspektiv , t.ex. lokalt och globalt.	Elevens resonemang utifrån olika perspektiv fördjupas och utvecklas , t.ex. samhällen lokalt och globalt.

Relevanta argument kan handla om:

För:

- peak oil - dvs. världens oljeresurser minskar vilket gör att nya oljefält behöver exploateras,
- ekonomisk utveckling i Arktis,
- ekonomiska vinster för företag som utvinna oljan,
- nya arbetstillfällen i Arktis,
- ökad invandring till Arktis vilket kan bidra till ekonomisk utveckling, förbättrad service och förbättrade kommunikationer m.m.

Mot:

- oljeutvinning stör djurlivet i Arktis,
- oljeutvinningen kan påverka ursprungsbefolkningens försörjning och livsstil, t.ex. fiske,
- oljeutsläpp får allvarliga konsekvenser och är svårt att sanera,
- isberg och hårt väder gör det särskilt riskabelt att utvinna olja här,
- ökad oljeutvinning leder i förlängningen till ökade koldioxidutsläpp och global uppvärmning,
- intressekonflikter om oljan kan leda till motsättningar/krig mellan olika länder och grupper.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Eftersom Arktis smälter mer och mer så kommer det påverka människorna och samhället mycket på lång sikt. Eftersom det finns mycket resurser där så kommer det bli brist på dessa. Jag tycker att om Arktis ändå kommer att försvinna så borde man utvinna oljan eftersom det är ett så stort behov av olja i världen.

Kommentar: Elevens resonemang om hur Arktis smälter och att resurserna kan ta slut är för vagt för att anses vara ett relevant argument mot utvinning. Eleven anger däremot ett relevant argument för utvinning; omvärldens stora behov av olja. Detta resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband och utgår från ett globalt perspektiv.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

En anledning till att utvinningen av olja är dålig är därför att det påverkar miljön och Arktis miljö är särskilt sårbar. Om miljön förstörs kan det också förstöra för människorna, inuiterna, som bor där. Det kan förstöra deras natur och göra det svårare att leva. En positiv anledning kan vara att samhället behöver dessa resurser. Att utvinna resurserna kan förstöra miljön på längre sikt men det är en snabb och enkel tillgång på kort sikt.

Kommentar: Eleven tar upp ett relevant argument mot utvinning (det förstör miljön) och ett argument för utvinning (samhället behöver resurserna). Resonemanget om hur miljön påverkas negativt av utvinningen innehåller ett komplext orsakssamband eftersom eleven kopplar det till att människorna i området kan drabbas. Elevens resonemang

utgår från olika perspektiv (människor-samhälle-miljö) som till viss del relateras till varandra men eftersom resonemanget inte innehåller flera komplexa orsakssamband bedöms elevsvaret ge belägg för nivå C.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Utifrån ett miljöperspektiv är utvinningen av olja på Arktis en mycket dålig lösning på problemet med att oljan tar slut. Utvinningen stör djurlivet på Arktis samt att fortsatt användning av fossila bränslen ökar smältningen av isarna vilket leder till översvämningar vid kusterna. För samhället är utvinningen ett bra alternativ eftersom den ökade tillgången på olja skulle kunna sänka priserna och göra resande billigare och enklare. Det skulle bli enklare att göra affärer globalt vilket skulle kunna bidra till industrialisering i U-länder och detta skulle kunna bidra till bättre levnadsvillkor för många fattiga människor. Detta gäller även för människor i deras perspektiv men i ett långsiktigt perspektiv gör de stora luftföroreningarna som oljan bidrar till att människors hälsa påverkas.

Kommentar: Eleven tar upp två relevanta argument mot utvinning av Arktis olja (det stör djurlivet och kan leda till att isarna i Arktis fortsätter smälta). Resonemanget om isarnas avsmältning kopplas samman med att kuster kan drabbas av översvämningar och är därför exempel på komplext orsakssamband. Eleven tar även upp ett relevant argument för utvinningen (sänkta bensinpriser) och resonemanget om detta utvecklas i flera led (komplext orsakssamband). Elevens resonemang utifrån olika perspektiv fördjupas genom att eleven diskuterar hur sänkta bensinpriser leder till ökad handel globalt (samhällsperspektiv) och kan gynna fattiga människor (individperspektiv). Ett annat exempel på fördjupning är att eleven tar upp hur individer kan gynnas ekonomiskt av sänkta bensinpriser (kort sikt) men få försämrad hälsa p.g.a. ökade utsläpp (lång sikt).

Centralt innehåll

Tabellen nedan visar vilka delar av det centrala innehållet som prövas i ämnesprovet (se grå celler).

Centralt innehåll	Dp A	Dp B
<i>Livsmiljöer</i>		
<ul style="list-style-type: none"> Jordens klimat- och vegetationszoner samt på vilka sätt klimatet påverkar människors levnadsvillkor. 		
<ul style="list-style-type: none"> Klimatförändringar, olika förklaringar till dessa och vilka konsekvenser förändringarna kan få för människan, samhället och miljön i olika delar av världen. 		
<ul style="list-style-type: none"> Var olika varor och tjänster produceras och konsumeras samt hur varor transporteras. Hur människors försörjning och handelsmönster har förändrats över tid. 		
<ul style="list-style-type: none"> Hur jordens befolkning är fördelad över jordklotet samt orsaker till och konsekvenser av den ojämna befolkningsfördelningen. Migration och urbanisering och orsaker till och konsekvenser av detta. 		
<i>Geografins metoder, begrepp och arbetsätt</i>		
<ul style="list-style-type: none"> Namn och läge på världsdelarnas viktigare länder, vatten, öar, berg, öknar, regioner och orter. 		
<ul style="list-style-type: none"> Kartan och dess uppbyggnad med gradnät, färger, symboler och olika skalor. Topografiska och olika tematiska kartor. 		
<ul style="list-style-type: none"> Metoder för att samla in, bearbeta, värdera och presentera geografiska data, till exempel om klimat, hälsa och handel, med hjälp av kartor, geografiska informationssystem (GIS) och geografiska verktyg som finns tillgängliga på Internet, till exempel satellitbilder. 		
<ul style="list-style-type: none"> Fältstudier av natur- och kulturlandskap, till exempel av samhällsplanering i närsamhället. 		
<ul style="list-style-type: none"> Centrala ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om geografi. 		
<i>Miljö, människor och hållbarhetsfrågor</i>		
<ul style="list-style-type: none"> Sårbara platser och naturgivna risker och hot, till exempel översvämningar, torka och jordbävningar, och vilka konsekvenser det får för natur- och kulturlandskapet. 		
<ul style="list-style-type: none"> På vilka sätt sårbara platser kan identifieras och hur individer, grupper och samhällen kan förebygga risker. 		
<ul style="list-style-type: none"> Intressekonflikter om naturresurser, till exempel om tillgång till vatten och mark. 		
<ul style="list-style-type: none"> Förnybara energitillgångar, till exempel sol- och vindenergi och alternativa drivmedel. 		
<ul style="list-style-type: none"> Förekomst av och orsaker till fattigdom och ohälsa i olika delar av världen. 		
<ul style="list-style-type: none"> Samband mellan fattigdom, ohälsa och faktorer som befolkningstäthet, klimat och naturresurser. 		

Räkna fram provbetyg

För att sammanställa elevens resultat och räkna fram elevens provbetyg ska den resultatrapport som finns på s. 52 eller 53 användas. Läraren väljer själv vilken version som används. Resultatrapporten finns även sist i Delprov B.

Det finns även möjlighet att fylla i resultatrapporten via webben: www.natprov.edu.uu.se När resultatet rapporterats in via webben räknas elevens provbetyg fram automatiskt och resultatrapporten kan skrivas ut. Läraren kan dessutom skriva ut en visualisering av provresultatet för den enskilde eleven. Syftet med visualiseringen är att ge en översiktlig bild av elevens resultat på provet. Visualiseringen kan med fördel användas som underlag för individuella utvecklingsplaner och formativa samtal med eleverna.

Kommentar till ifylld resultatrapport

Till höger finns ett exempel på hur en ifylld resultatrapport kan se ut. Eleven i exemplet har uppnått provbetyget D.

Varför får eleven i exemplet provbetyget D? Det totala antalet belägg är 38 (gränsen för provbetyget D är minst 29 belägg). Elevens resultat uppfyller dessutom kravet om att belägg för E ska finnas på samtliga förmågor. Antalet belägg för nivå C och A överstiger även 9 och är fördelade på fler än två förmågor.

Eleven i exemplet har fått 38 belägg, borde det inte ge provbetyget C? Trots att eleven i exemplet har fått totalt 38 belägg räcker inte detta för provbetyget C. För att få provbetyget C krävs även att eleven har fått belägg för nivå C på samtliga förmågor. Eleven i exemplet saknar belägg för nivå C på förmåga 2. För att få provbetyget C krävs dessutom att eleven fått sammanlagt minst 14 belägg för nivå C och/eller A. Eleven i exemplet har uppnått sammanlagt 13 belägg för nivå C och A. Därför uppnår inte eleven i exemplet alla krav för provbetyget C.

Kom ihåg att du kan få hjälp med att räkna fram provbetyg genom att fylla i resultatrapporten på webben: www.natprov.edu.uu.se

Provbetyg	Minsta antal belägg totalt	Fördelning på förmågor och nivåer
E	19	- Belägg för E ska vara fördelade på samtliga förmågor.
D	29	- Belägg för E ska vara fördelade på samtliga förmågor. - Totalt 9 av beläggen ska finnas på nivå C eller A. - Belägg för C ska vara fördelade på två förmågor.
C	37	- Belägg för C ska vara fördelade på samtliga förmågor. - Totalt 14 av beläggen ska finnas på nivå C eller A.
B	47	- Belägg för C ska vara fördelade på samtliga förmågor. - Totalt 5 av beläggen ska finnas på nivå A. - Belägg för A ska vara fördelade på två förmågor.
A	55	- Belägg för C ska vara fördelade på samtliga förmågor. - Totalt 9 av beläggen ska finnas på nivå A. - Belägg för A ska vara fördelade på tre förmågor.

Exempel på ifylld resultatrapport

Geografi åk 9	Förmåga 1			Förmåga 2			Förmåga 3			Förmåga 4		
Delprov A	E	C	A	E	C	A	E	C	A	E	C	A
Uppgift 1	☒	☒										
Uppgift 2-3	☒	☐	☐									
Uppgift 4							☒	☒				
Uppgift 5-6							☒	☒	☐			
Uppgift 7							☒					
Uppgift 8				☐	☐	☐						
Uppgift 9										☒	☒	☐
Uppgift 10							☒	☒				
Uppgift 11							☒	☒				
Uppgift 12	☒	☒	☒									
Uppgift 13							☐					
Uppgift 14										☒	☒	☐
Uppgift 15				☐	☐	☐						
Uppgift 16							☒	☒	☒			
Delprov B	E	C	A	E	C	A	E	C	A	E	C	A
Uppgift 17							☒	☒	☒			
Uppgift 18a							☒					
Uppgift 18b	☒	☒	☒									
Uppgift 19							☒	☐				
Uppgift 20				☒	☐	☐						
Uppgift 21							☒	☐				
Uppgift 22				☒	☐	☐						
Uppgift 23	☒	☒										
Uppgift 24										☐	☐	☐
Uppgift 25	☒	☐	☐									
Uppgift 26	☐	☐	☐									
Uppgift 27-28							☐	☐	☐			
Uppgift 29										☒	☒	☐
	Förmåga 1			Förmåga 2			Förmåga 3			Förmåga 4		
	E	C	A	E	C	A	E	C	A	E	C	A
Max. antal belägg	7	7	5	4	4	4	12	9	4	4	4	4
Antal belägg E-nivå	6			2			10			3		
Antal belägg C-nivå		4			0			6			3	
Antal belägg A-nivå			2			0			2			0

Förmåga 1		
Förmåga att analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen.		

Förmåga 2		
Förmåga att utforska och analysera samspel mellan människa, samhälle och natur i olika delar av världen.		

Förmåga 3		
Förmåga att göra geografiska analyser av omvärlden och värdera resultaten med hjälp av kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker.		

Förmåga 4		
Förmåga att värdera lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling.		

Summeringar		
Totalt antal belägg	Max. antal belägg	Antal förmågor som beläggen är fördelade på
E	21	27
C	13	24
A	4	17

Provbetyg: D	Summering av totalt antal belägg i hela provet: 38	68
---------------------	---	----

Geografi åk 9	Förmåga 1			Förmåga 2			Förmåga 3			Förmåga 4		
	E	C	A	E	C	A	E	C	A	E	C	A
Delprov A												
Uppgift 1	☐	☐										
Uppgift 2-3	☐	☐	☐									
Uppgift 4							☐	☐				
Uppgift 5-6							☐	☐	☐			
Uppgift 7							☐					
Uppgift 8				☐	☐	☐						
Uppgift 9										☐	☐	☐
Uppgift 10							☐	☐				
Uppgift 11							☐	☐				
Uppgift 12	☐	☐	☐									
Uppgift 13							☐					
Uppgift 14										☐	☐	☐
Uppgift 15				☐	☐	☐						
Uppgift 16							☐	☐	☐			
Delprov B												
Uppgift 17							☐	☐	☐			
Uppgift 18a							☐					
Uppgift 18b	☐	☐	☐									
Uppgift 19							☐	☐				
Uppgift 20				☐	☐	☐						
Uppgift 21							☐	☐				
Uppgift 22				☐	☐	☐						
Uppgift 23	☐	☐										
Uppgift 24										☐	☐	☐
Uppgift 25	☐	☐	☐									
Uppgift 26	☐	☐	☐									
Uppgift 27-28							☐	☐	☐			
Uppgift 29										☐	☐	☐

Förmåga 1
Förmåga att analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen.

Förmåga 2
Förmåga att utforska och analysera samspel mellan människa, samhälle och natur i olika delar av världen.

Förmåga 3
Förmåga att göra geografiska analyser av omvärlden och värdera resultaten med hjälp av kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker.

Förmåga 4
Förmåga att värdera lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling.

Summeringar		
Totalt antal belägg	Max. antal belägg	Antal förmågor som beläggen är fördelade på
E	27	
C	24	
A	17	

	E	C	A	E	C	A	E	C	A	E	C	A
Max. antal belägg	7	7	5	4	4	4	12	9	4	4	4	4
Antal belägg E-nivå												
Antal belägg C-nivå												
Antal belägg A-nivå												

Provbetyg:

Summering av totalt antal belägg i hela provet:

68

Geografi åk 9

Förmåga 1		Bedögg på nivå E		Bedögg på nivå C		Bedögg på nivå A	
<p>Förklara vilka utvärderingskriterier utvärderingsprovet och utvärderingsmetoderna förklarar och förklarar förändring i olika delar av världen.</p>		Delprov A		Delprov A		Delprov A	
		Uppgift 1	☐	Uppgift 1	☐	Uppgift 1-2	☐
		Uppgift 2-3	☐	Uppgift 2-3	☐	Uppgift 12	☐
		Uppgift 12	☐	Uppgift 12	☐	Uppgift 18a	☐
		Delprov B		Delprov B		Delprov B	
Uppgift 18b	☐	Uppgift 18b	☐	Uppgift 25	☐		
Uppgift 24	☐	Uppgift 24	☐	Uppgift 26	☐		
Uppgift 25	☐	Uppgift 25	☐				
Uppgift 26	☐	Uppgift 26	☐				
Summa bedögg på förmåga 1		Antal bedögg på E-nivå		Antal bedögg på C-nivå		Antal bedögg på A-nivå	
Max: 19	☐	Max: 7	☐	Max: 7	☐	Max: 5	☐
Förmåga 2		Bedögg på nivå E		Bedögg på nivå C		Bedögg på nivå A	
<p>Förklara vilka utvärderingskriterier och utvärderingsmetoder utvärderingsprovet och utvärderingsmetoderna förklarar.</p>		Delprov A		Delprov A		Delprov A	
		Uppgift 8	☐	Uppgift 8	☐	Uppgift 9	☐
		Uppgift 15	☐	Uppgift 15	☐	Uppgift 15	☐
		Delprov B		Delprov B		Delprov B	
		Uppgift 20	☐	Uppgift 20	☐	Uppgift 20	☐
Uppgift 22	☐	Uppgift 22	☐	Uppgift 22	☐		
Summa bedögg på förmåga 2		Antal bedögg på E-nivå		Antal bedögg på C-nivå		Antal bedögg på A-nivå	
Max: 12	☐	Max: 4	☐	Max: 4	☐	Max: 4	☐
Förmåga 3		Bedögg på nivå E		Bedögg på nivå C		Bedögg på nivå A	
<p>Förklara vilka utvärderingskriterier och utvärderingsmetoder utvärderingsprovet förklarar och utvärderingsmetoderna förklarar förändring i olika delar av världen.</p>		Delprov A		Delprov A		Delprov A	
		Uppgift 4	☐	Uppgift 4	☐	Uppgift 5-6	☐
		Uppgift 5-6	☐	Uppgift 5-6	☐		
		Uppgift 7	☐				
		Uppgift 10	☐	Uppgift 10	☐	Uppgift 16	☐
		Uppgift 11	☐	Uppgift 11	☐		
		Uppgift 18	☐	Uppgift 18	☐		
		Uppgift 16	☐	Uppgift 16	☐		
		Delprov B		Delprov B		Delprov B	
		Uppgift 17	☐	Uppgift 17	☐	Uppgift 17	☐
		Uppgift 18a	☐			Uppgift 27-28	☐
		Uppgift 19	☐	Uppgift 19	☐		
		Uppgift 21	☐	Uppgift 21	☐		
Uppgift 27-28	☐	Uppgift 27-28	☐				
Summa bedögg på förmåga 3		Antal bedögg på E-nivå		Antal bedögg på C-nivå		Antal bedögg på A-nivå	
Max: 25	☐	Max: 12	☐	Max: 9	☐	Max: 4	☐
Förmåga 4		Bedögg på nivå E		Bedögg på nivå C		Bedögg på nivå A	
<p>Förklara vilka utvärderingskriterier och utvärderingsmetoder utvärderingsprovet förklarar och utvärderingsmetoderna förklarar förändring i olika delar av världen.</p>		Delprov A		Delprov A		Delprov A	
		Uppgift 9	☐	Uppgift 9	☐	Uppgift 9	☐
		Uppgift 14	☐	Uppgift 14	☐	Uppgift 14	☐
		Delprov B		Delprov B		Delprov B	
		Uppgift 24	☐	Uppgift 24	☐	Uppgift 24	☐
Uppgift 29	☐	Uppgift 29	☐	Uppgift 26	☐		
Summa bedögg på förmåga 4		Antal bedögg på E-nivå		Antal bedögg på C-nivå		Antal bedögg på A-nivå	
Max: 12	☐	Max: 4	☐	Max: 4	☐	Max: 4	☐
Sammanlagd		Bedögg på nivå E		Bedögg på nivå C		Bedögg på nivå A	
Summa bedögg		Summa bedögg på E-nivå		Summa bedögg på C-nivå		Summa bedögg på A-nivå	
Totalt antal bedögg: 69	☐	Max: 27	☐	Max: 24	☐	Max: 17	☐
Prövobetyg:		Bedögg inom nivå E ☐		Bedögg inom nivå C ☐		Bedögg inom nivå A ☐	
		och över ☐		och över ☐		och över ☐	

UPPSALA
UNIVERSITET

Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier